

Joachim Roman Bar

Ks. prof. Marian Alfons Myrcha

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 20/3-4, 5-10

1977

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KS. PROF. MARIAN ALFONS MYRCHA

Ks. Marian Alfons Myrcha urodził się w Siedlcach w polskiej i katolickiej rodzinie jako syn Adolfa i Bronisławy Litwińskiej dnia 8 IX 1907. Po złożeniu egzaminu dojrzałości w 1926 r. odbył pięcioletnie studia filozoficzno-teologiczne w Wyższym Seminarium Duchownym diecezji podlaskiej w Janowie Podlaskim. Na kapłana został wyświęcony 28 VI 1931 w Janowie Podl.

Skierowany do zajęć duszpasterskich, pracował przez rok (1931—32) jako wikariusz, najpierw w Łosicach, potem w Stoczku Łuk., wreszcie w Łaskarzewie. Pociągała go jednak nauka, a nie praca duszpasterska, dlatego za zgodą swego biskupa odbył w latach 1932—1935 studia na Wydziale Prawa Kanonicznego KUL. Licencjat z prawa kanon. zdobył ks. Myrcha w 1934 r., a doktorat dnia 12 XII 1935. Przedstawił do doktoratu gruntownie przygotowaną rozprawę „Dowód ze świadków w procesie kanonicznym”, ogłoszoną drugim w następnym roku.

Profesorowie KUL, zwłaszcza ks. Jan Roth, zachęcali ks. Myrchę, widząc jego uzdolnienia do prawa kanonicznego, aby oddał się nauce. Nie mógł jednak ks. Myrcha całkowicie uwolnić się od pracy w swej diecezji, dlatego w roku szk. 1935/36 uczył religii w szkole podstawowej w Siedlcach, w r. szk. 1936/37 w gimnazjum w Łukowie, od r. szk. 1937/38 w gimnazjum w Siedlcach. Równocześnie od jesieni 1937 r. objął pracę w Sądzie Biskupim w Siedlcach. Na pogłębianie znajomości prawa kanon. niewiele pozostało mu wolnego czasu, jednak zamyślenie do studiów nie opuszczało go, dlatego utrzymywał stały kontakt z Wydziałem Prawa Kanon. KUL jako asystent wolontariusz w latach 1936—1939. W tym okresie zaczął przygotowywać rozprawę do habilitacji. W latach okupacji musiał więc oddać się pracy duszpasterskiej przy katedrze w Siedlcach (1939—1943), nie zrywał jednak z książką naukową. Skoro więc znalazł się w Warszawie w 1943 r., zabrał się do studium prawa cywilnego na tajnym Uniwersytecie Warsz. Pragnął bowiem swe przygotowanie do pracy naukowej w dziedzinie kanonistyki uzupełnić głębszą znajomością prawa polskiego. Te studia, rozpoczęte w nienormalnych warunkach, mógł ukończyć dopiero po wojnie uzyskując 18 VII 1946 dyplom magistra praw. Doktorat z prawa cywilnego zdobył 31 III 1951 na Wydziale Prawa i Nauk Społ. KUL.

Po wojnie nie wrócił już ks. Myrcha do pracy duszpasterskiej, ale całkowicie oddał się działalności pedagogicznej i naukowej. Habilitacja jego odbyła się 16 VI 1947 na Wydziale Teologii Katol. Uniw. Warszawskiego na podstawie rozprawy „Sądy polubowne w prawie kanonicznym, studium prawnoporównawcze”. Zajęcia dydaktyczne podjął od roku akad. 1946/47 na tymże Wydziale Teolog. (Seksja prawa kanon.) jako asystent, od r. akad. 1947/48 jako starszy asystent, a od kwietnia 1950 r., po śmierci ks. prof. Ign. Grabowskiego, do 31 VIII 1951 jako zastępca profesora. Od 1 IX 1951 do 31 VIII 1954 pracuje ks. Myrcha jako kontraktowy profesor nadzwyczajny. Tytuł naukowy profesora nadzw. otrzymał 19 XI 1954 a profesora zwyczajnego 17 VII 1967.

Równocześnie z zajęciami na Wydziale Teologii Katol. Uniw. Warsz. był ks. Myrcha czynny jako wykładowca na Wydziale Prawa Kanon. KUL w latach 1947—1954. Zbyt liczne zajęcia na dwu uczelniach nie sprzyjały osobistym badaniom naukowym i pracy pisarskiej, ale był to okres, w którym szczególnie odczuwało się brak kadry naukowej uszczuplonej w czasie wojny. Powoli zaczął ks. Myrcha ograniczać swe zajęcia w Lublinie, ale jeszcze w latach akad. 1954/55—1961/62 miał wykłady zleczone na Wydziale Prawa Kanon. KUL. Potem już całkowicie skoncentrował się na pracy naukowej i dydaktycznej w Warszawie.

Po zorganizowaniu w Warszawie Akademii Teologii Katolickiej (ATK) w 1954 r., podjął ks. Myrcha wykłady na Wydziale Prawa Kanon., głównie z zakresu prawa karnego. Nadto ks. Myrcha włączył się bardzo czynnie w prace Wydziału i Uczelni. Przez szeszeć lat miał zleczone kierownictwo komórki wydawniczej ATK, od 1955 r. redagował kwartalnik „Polonia sacra”, od 1958 r. kwartalnik „Prawo kanoniczne”, należał do różnych komisji uczelni. W latach akad. 1960/61—1968/69, czyli przez 9 lat, pełnił funkcję dziekana Wydziału Prawa Kanon. Na tym stanowisku dbał przede wszystkim o powiększenie liczby pracowników nauki Wydziału, organizował zebrania naukowe Wydziału i kanonistów z terenu całej Polski. Dzięki tej akcji można było przeprowadzić na Wydziale kilka habilitacji i podnieść poziom i zasięg czasopisma „Prawo kanoniczne”. Liczne referaty wygłaszane na zebraniach naukowych i dyskusje przyczyniły się do lepszego poznania prawa posoborowego i pogłębienia nauki prawa kanonicznego a także ożywienia ruchu wydawniczego z zakresu kanonistyki.

Trzeba jeszcze zaznaczyć znaczny udział ks. Myrchy przy organizowaniu ATK i Wydziału Prawa Kanon. tejże uczelni. Ocena jednak tych spraw wymaga pewnej perspektywy historycznej.

Wykłady ks. Myrchy nie są łatwe dla studentów, ale za to wprowadzają ich głęboko w poznanie ogólnych norm prawa kanonicznego i wskazują drogę do zrozumienia struktury tego prawa. Stara się bowiem ks. Myrcha wykazać łączność między poszcze-

gólnymi przepisami, pokazuje rozwój prawa kanon., pobudza studentów do samodzielnego myślenia, podając różne rozwiązania nasuwających się trudności w interpretacji norm prawnych. Szczególnie gdy chodzi o prawo kanon. karne, ujmuje poszczególne jego zagadnienia na szerokiej płaszczyźnie różnych systemów karnych państwowych, w szczególności prawodawstwa polskiego.

Prace naukowe ogłoszone drukiem skoncentrował ks. Myrcha początkowo na prawie kanon. procesowym (rozprawa doktorska i habilitacyjna), później zajął się prawie wyłącznie prawem kanonicznym karnym i tu doszedł do świetnych wyników. Prace te odpowiadają wszystkim wymogom metodycznym, pod niektórymi względami przewyższają nawet monografie opublikowane w różnych językach z kanonicznego prawa karnego, stawiając ks. Myrchę w szeregu takich znawców prawa karnego, jak kard. Fr. Roberti czy o. G. Michiels.

Stosuje ks. Myrcha metodę pozytywno-egzegetyczno-historyczną. Wychodząc od tekstu i kontekstu, opiera się na ogólnych normach prawnych i historii prawa kanonicznego, a trzymając się ścisłego rozumowania, przedstawia myśl ustawodawcy. Wyjaśnia nadto nasuwając się trudności, wskazuje drogę do udoskonalenia prawa kanon. Dzięki szerokiemu spojrzeniu na konkretne przepisy, wprowadza ks. Myrcha czytelnika w głębsze poznanie prawa i jego funkcji społecznej. Czytelnik widzi poszczególne zagadnienia nie w oderwaniu, ale w całości systemu prawa karnego. Obiektywizm, naukowa ścisłość i głęboka wnikliwość zapewnią rozprawom naukowym ks. Myrchy długą trwałość. Tak się jednak złożyło, że prace naukowe drukował ks. Myrcha przeważnie w czasopismach naukowych, podzielone na odcinki, co utrudnia nieco praktyczne korzystanie z nich.

Najważniejszym osiągnięciem naukowym ks. Myrchy jest obszerne dzieło „Prawo karne, tom II Kara, część I przepisy ogólne” (Warsz. 1960), które w 10-ciu rozdziałach ujmuje wszystkie podstawowe zagadnienia prawa karnego w aspekcie kary. Oprócz źródeł wykorzystał ks. Myrcha obszerną literaturę tak dawnych klasycznych autorów, jak i nowsze opracowania autorów z kół kanonistów rzymskich, francuskich i niemieckich. Przedstawił też historyczny rozwój poszczególnych zagadnień prawa karnego, od początku Kościoła do kodeksu prawa kanonicznego. Cenne też jest pokazanie zasad kanonicznego prawa karnego na tle systemów karnych państwowych. W kwestiach spornych i dotychczas nierozstrzygniętych autorytatywnie, daje ks. Myrcha własne, nieraz oryginalne rozwiązania i wysuwa dezyderaty de lege ferenda. Taki znawca prawa karnego jak o. G. Michiels uznał omawiane dzieło ks. Myrchy za najlepsze z dotychczas ogłoszonych po wydaniu kodeksu prawa kanon.

Również wysoko należy ocenić monograficzne prace o ekskomunice, interdycie, depozycji i degradacji, oraz o suspensie, ogłoszone w czasopiśmie „Prawo kanoniczne”.

Ważny jest także wkład ks. Myrchy przy ocenie projektu nowego prawa karnego ułożonego przez Papieską Komisję do rewizji kodeksu prawa kanon. Uwagi krytyczne i wnioski ks. Myrchy, przedyskutowane na zebraniu kanonistów polskich w Warszawie w 1974 r. z udziałem prof. P. Ciprotti, relatora dla prawa karnego w Papieskiej Komisji, będą miały znaczny wpływ na sformułowanie odnowionego prawa karnego w Kościele.

Dorobek naukowy ks. Myrchy do 1976 r. obejmuje 34 poz., w tym 3 obszernie pozycje książkowe i 13 poważniejszych artykułów (monografii) z zakresu prawa kanon. karnego.

Ogłosił drukiem:

1. *Dowód ze świadków w procesie kanonicznym*, Lublin 1936 Tow. Nauk. KUL ss. VIII, 163. Rozprawy dokt., magist. i seminaryjne II, Wydział Prawa Kan. Rozprawy dokt. t. 3.
Rec.: Rejowicz Wł. ks., Przegl. powsz. 215 (1937) 148.
2. *Sp. ksiądz Edward Kucierzyński*, Wiadom. diec. podlaskie 1937 s. 438—440.
3. *Sądownictwo polubowne w prawie kanonicznym w Polsce*, Wiadom. duszpast. 3 (1947) 61—65.
4. *Zdolność do działań prawnych w prawie polskim*, Ateneum kapł. 46 (1947) 182—187.
5. *Ubezwiastnowolnienie w prawie polskim*, Ateneum kapł. 46 (1947) 477—480.
6. *Kościelne sądownictwo polubowne*, Ateneum kapł. 48 (1948) 173—178, 261—369.
7. *Sądy polubowne w prawie kanonicznym, studium prawno-porównawcze*, Lublin 1948 Tow. Nauk. KUL ss. 303,7 nłb. Rozprawy Wyd. Teol.-Kan. t. 3.
Rec.: Krzemieniecki J. ks., Aten. kapł. 50 (1949) 191—193; Wilanowski B., Państwo i Prawo 3 (1948) z. 9—10 s. 114—116.
8. Rec.: Petrani A. ks., Zasada większości w prawie kanonicznym, Lublin 1947. — Ateneum kapł. 51 (1949) 102—104.
9. *Zbiorowa odpowiedzialność w karnym ustawodawstwie kanonicznym, polskim i międzynarodowym*, Roczniki teol.-kan. 1 (1949) 133—181.
10. Rec.: Biskupski S. ks., Krzysztof Żórawski polski kanonista z XVII stulecia. — Ateneum kapł. 53 (1950) 77—79.
11. *Skutki nieznamości prawa w karnym ustawodawstwie kanonicznym i polskim*, Collect. theol. 23 (1952) 115—163.

12. *Zagadnienie prawne Akademii Teologii Katolickiej*, Polonia sacra 7 (1955) 68—77.
13. *Śp. ksiądz Piotr Bober*, Polonia sacra 7 (1955) 233—239.
14. *Nieświadomość bezprawności a wina w karnym ustawodawstwie kanonicznym i polskim*, Polonia sacra 7 (1975) 276—374; 8 (1956) 29—124. Odb. ss. 195.
Rec.: Michiels G. o., Polonia sacra 9 (1957) nr 1 s. 351—352; Papierkowski Z., tamże nr 2—3 s. 395—402.
15. *Administracyjny wymiar kar w Kościele*, Polonia sacra 8 (1956) 125—149.
16. *Wpływ bojaźni na wymiar kar „latæ sententiæ” w prawie kanonicznym*, Polonia sacra 8 (1956) 349—380.
17. *Zwalnianie z cenzur w świetle przepisów prawa kanonicznego*, Polonia sacra 9 (1957) nr 1 s. 87—210.
18. *Środki prawne przeciwko sądowemu i administracyjnemu wymiarowi kar*, Polonia sacra 9 (1957) nr 2—3 s. 205—232.
19. *Ekskomunika*, Polonia sacra 9 (1957) nr 4 s. 185—214; 10 (1958) nr 1 s. 81—176, nr 2 s. 15—81; Prawo kanon. 1 (1958) nr 1—2 s. 29—183.
Rec. Bar. J. R. o., Prawo kanon. 3 (1960) nr 3—4 s. 396—397; Karłowski K. ks. tamże s. 397—399.
20. *Interdykt*, Prawo kanon. 2 (1959) nr 1—2 s. 73—300. Odb.
Rec.: jak wyżej do poz. 19.
21. *Depozycja i degradacja*, Prawo kanon. 2 (1959) nr 3—4 s. 125—232.
Rec.: jak wyżej do poz. 19.
22. *Stale lub czasowe pozbawienie prawa noszenia szat duchownych*, Prawa kanon. 3 (1960) nr 1—3 s. 289—297.
23. *Prawo karne, komentarz do piątej księgi kodeksu prawa kanonicznego. Tom. II Kara cz. I przepisy ogólne*, Warszawa 1960 Akademia Teologii Katol. ss. 1031, 1 nlb. Prace Wydż. Prawa Kanon. ATK t. 2.
Rec.: Michiels G. o., Prawo kanon. 5 (1962) nr 1—2 s. 308—310; Wójcik W. bp, tamże nr 3—4 s. 295—302; Papierkowski Z., tamże nr 3—4 s. 303—307; Zubka J. ks., tamże 10 (1967) nr 1—2 s. 380—389; Fąka M. ks., tamże 11 (1968) nr 1—2 s. 345—347.
24. *Terytorialny zasięg kary*, Prawo kanon. 5 (1962) nr 1—2 s. 189—196.
25. *Śp. ks. dr Bernard Filipiuk*, Prawo kanon. 6 (1963) 573—581.
26. *Problem winy w karnym ustawodawstwie kanonicznym*, Prawo kanon. 8 (1965) nr 2 s. 3—34; 8 (1965) nr 3—4 s. 79—104; 14 (1971) nr 3—4 s. 69—148; 15 (1972) nr 1—2 s. 73—118; 15 (1972) nr 3—4 s. 135—193; 16 (1973) nr 1—2 s. 205—275; 16 (1973) nr 3—4 s. 321—395; 17 (1974) nr 3—4 s. 141—205.
27. *Śp. o. Gommarius a Booischof Michiels doktor prawa kanonicznego*, Prawo kanon. 9 (1966) nr 3—4 s. 429—444.

28. *Suspensa*, Prawo kanon. 9 (1966) nr 3—4 s. 255—285; 10 (1967) nr 1—2 s. 89—103; 10 (1967) nr 3—4 s. 171—233; 11 (1968) nr 3—4 s. 155—227; 12 (1969) nr 1—2 s. 161—272. Nadb. ss. 288.
29. Rec.: Bar J. R. o., Prawo stanów doskonałości Kościoła katolickiego, Warszawa 1966. — Prawo kanon. 10 (1967) nr 1—2 s. 394—395.
30. *Jubileusz ks. prof. Stefana Biskupskiego i ks. prał. Kazimierza Karłowskiego*, Prawo kanon. 11 (1968) nr 3—4 s. 373—377.
31. Rec.: Pawluk T. ks., Przyznanie sądowe strony w procesie konicznym, Olsztyn 1969. — Prawo kanon. 13 (1970) nr 3—4 s. 365—373.
32. Rec.: Szafrński Wł. ks., Kompetencja sądu w procesie konicznym (kan. 1556—1568). — Roczniki teol. kan. (Lublin) 17 (1970) z. 5 s. 99—120.
33. *De lege ferenda in iure poenali canonico animadversiones*, Prawo kanon. 18 (1975) nr 3—4 s. 15—80.
34. *Ks. dr Jan Zubka*, Prawo kanon. 19 (1976) nr 3—4 s. 232—247.

O. Joachim Roman Bar OFMConv.